

คุยกับผู้อ่าน | นพ.ประเวศ วะสี

ขณะที่เขียนถึงผู้อ่านฉบับนี้เป็นเวลาเช้ามีดของวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ อันเป็นวันวิสาขบูชาตรงกับวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพานขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า บुरुษเอกของโลก

เวลาสองพันกว่าปีนับตามความรู้สึกของเราก็นับว่านานมาก แต่ถ้าเทียบกับเวลาของจักรวาลก็สั้นนิดเดียวไม่ถึงวินาที หรือแม้เทียบกับประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติซึ่งปรากฏบนโลกนี้ ๑-๒ ล้านปี เวลาสองพันกว่าปีก็สั้นมาก

แต่เวลาสองพันกว่าปีก็ยาวนานสำหรับมนุษย์ที่จะทำให้สิ่งต่าง ๆ ลบเลือนไปมาก ในช่วงเวลาตั้งแต่พุทธกาลจนถึงปัจจุบัน สังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก ในครั้งนั้นสังคมส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านเกษตรกรรมเล็ก ๆ ปัญหาชีวิตและสังคมไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อนเหมือนในสังคมปัจจุบัน สังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนกระทั่งมนุษย์และสถาบันทางสังคมต่าง ๆ เช่นสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา สถาบันทางการเมือง ปรับตัวไม่ทัน ปรากฏเป็นความขัดแย้งถึงสภาพวิกฤตอยู่ทั่วไป

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มนุษย์ต้องมีการเรียนรู้ใหม่ ที่จะรู้เท่าทันสิ่งทั้งหลายและสามารถจัดการกับตัวเอง สิ่งแวดล้อม และสังคม ให้อยู่ในสมดุลได้พอที่จะมีสันติสุข ที่จริงมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูง แต่การเรียนการสอนในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยที่จะทำให้มนุษย์รู้เท่าทันปัจจุบันและอนาคต

ในทางพระพุทธศาสนา ไม่มีทางที่จะดิ่งสังคมไปสู่รูปแบบเดิม เพราะรูปแบบสังคมเปลี่ยนแปลงไปมากจะเอาของเดิมเข้ามาจับ จึงไม่เข้ากัน ความพยายามที่จะส่งเสริมพระพุทธศาสนาในรูปแบบเดิม ๆ จึงเป็นการดิ้นรนชั่วคราวที่ไร้ผล แต่แก่นสารสาระของพระพุทธศาสนาเป็นสัจจะที่ไม่แปรผันกับกาลเวลา ควรพยายามเข้าใจแก่นสารสาระและสามารถนำมาสื่อกับคนในสังคมปัจจุบัน ซึ่งรูปแบบเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วให้เข้าใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์แก่ชีวิต สิ่งแวดล้อม และสังคมต่อไป

ประเวศ วะสี